

Procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach kryzysowych w szkole

**SZKOŁA PODSTAWOWA NR 3
IM. ZBIGNIEWA HERBERTA WE WRONKACH**

SPIS TREŚCI

Podstawy prawne stosowanych procedur.....	4
Zasady obowiązujące w szkole.....	5
Procedura postępowania dyrektora szkoły w przypadku, gdy policja dokonuje zatrzymania nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego na zajęciach w szkole.....	6
Procedura postępowania nauczyciela w przypadku uzyskania informacji, że uczeń który, nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub innych środków.....	7
Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków.....	8
Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk.....	9
Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk.....	10
Procedura postępowania w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu na terenie placówki oświatowej.....	11
Procedura postępowania w przypadku ujawnienia przestępstwa ściganego na wniosek pokrzywdzonego na terenie szkoły.....	13
Procedura postępowania nauczycieli w przypadku agresywnego zachowania ucznia.....	14
Procedura powiadamiania o zakłóceniu toku lekcji.....	14
Incydent bombowy.....	15
Procedura postępowania po zaistnieniu wypadku uczniowskiego.....	17
Procedura postępowania w przypadku kontrolowania obowiązku szkolnego.....	18
Procedura postępowania w sytuacji „gorącej agresji”	20
Procedura postępowania w sytuacji, gdy uczeń zachowuje się agresywnie.....	20
Procedura postępowania w sytuacji, gdy uczeń przejawia zachowania świadczące o demoralizacji.....	21
Procedura postępowania z uczniem sprawiającym trudności wychowawcze.....	22
Procedura postępowania w przypadku „cyberprzemocy”	23

Procedura postępowania w przypadku zamachu samobójczego ucznia.....	24
Procedura postępowania w przypadku żałoby po śmierci ucznia (za wyjątkiem śmierci samobójczej).....	26
Procedura postępowania nauczycieli w przypadku konieczności zawiadomienia o śmierci ucznia.....	27
Epizod psychotyczny ucznia.....	28
Procedura postępowania nauczycieli na wypadek stwierdzenia nieobecności ucznia na zajęciach szkolnych – ucieczka, samowolne opuszczenie szkoły.....	29
Procedura postępowania z dzieckiem, które zgłasza złe samopoczucie.....	30
Procedura postępowania w przypadku złapania ucznia na paleniu papierosów i e-papierosów.....	30
Procedura postępowania w przypadku posiadania przez ucznia na terenie szkoły narzędzi niebezpiecznych.....	31

PODSTAWY PRAWNE STOSOWANYCH PROCEDUR

1. Statut Szkoły.
2. Regulamin Szkoły.
3. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 1996r. Nr 67, poz.329 z późn. zm.).
4. Karta Nauczyciela z dnia 26 stycznia 1982 r.
5. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 1982 r. Nr 35 poz.228 z p. zm. - tekst jednolity Dz.U. z 2002r. Nr 11 poz. 109) oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą.
6. Rozporządzenie MEN z dnia 28 sierpnia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2017 r., poz. 1643).
7. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 35, poz. 230 z p. zm.)
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. z 2015 r. poz. 1249 ze zmianami).
9. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. Nr 26, poz.226).
- 10. „Procedury reagowania w przypadku wystąpienia wewnętrznych i zewnętrznych zagrożeń fizycznych w szkole” opracowane w ramach prac Departamentu Wychowania i Kształcenia Integracyjnego Ministerstwa Edukacji Narodowej jako zbiór rekomendacji i wytycznych dla dyrektorów szkół i organów prowadzących szkoły, do realizacji od września 2017 r.**

Zawarte w niniejszym dokumencie procedury oraz inne procedury reagowania w przypadku wystąpienia zewnętrznych zagrożeń fizycznych w szkole (lub innych zagrożeń wewnętrznych) znajdują się w dokumencie „Bezpieczna Szkoła”

<https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl/bezpieczna-szkola-zagrozenia-i-zalecane-dzialania-profilaktyczne-w-zakresie-bezpieczenstwa-fizycznego-i-cyfrowego-uczniow/>

Procedury zostały uchwalone przez Radę Pedagogiczną po uzyskaniu pozytywnej opinii Rady Rodziców i Samorządu Uczniowskiego.

Procedury obowiązują od 06.09.2017 r.

ZASADY OBOWIĄZUJĄCE W SZKOLE:

1. Na terenie szkoły uczniowie są zobowiązani do przestrzegania prawa szkolnego zapisanego w statucie szkoły.
2. Na terenie szkoły obowiązuje zakaz posiadania, sprzedawania i używania papierosów, alkoholu, i narkotyków.
3. Zakaz obowiązuje wszystkich uczniów w czasie lekcji i zajęć pozalekcyjnych odbywających się w szkole i na terenie do niej należącym np. w trakcie imprez sportowych, dyskotek itp. oraz w trakcie wycieczek szkolnych.
4. Na terenie szkoły obowiązuje zakaz używania agresji słownej i zakaz używania przemocy.
5. W szkole prowadzone są zajęcia, w czasie których uczniowie i nauczyciele zapoznają się z ryzykiem używania środków uzależniających.
6. Uczniowie, którzy eksperymentują ze środkami uzależniającymi, lub których zachowanie narusza regulamin szkoły, muszą liczyć się z konsekwencjami określonymi w wewnętrznym regulaminie szkoły.
7. Uczniowie i rodzice, którzy zwrócą się do szkoły z problemem mogą liczyć na wsparcie i pomoc psychologiczno-pedagogiczną.
8. W sytuacjach kryzysowych podejmowana będzie interwencja mająca na celu udzielenie pomocy uczniowi i jego rodzinie.

Decyzję o podjęciu działań interwencyjnych podejmuje dyrektor szkoły.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH W SZKOLE

I. Procedura postępowania dyrektora szkoły w przypadku, gdy policja dokonuje zatrzymania nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego na zajęciach w szkole.

1. Funkcjonariusz Policji przedstawia dyrektorowi powód przybycia i okazuje się legitymacja służbową.
2. Dyrektor zapisuje dane osobowe i numer legitymacji służbowej policjanta celem sporządzenia własnej dokumentacji.
3. Policjant informuje dyrektora o zamiarze zatrzymania ucznia.
4. Pedagog szkolny lub nauczyciel sprowadza nieletniego do gabinetu dyrektora, gdzie policjant informuje go o przyczynach przybycia i czynnościach, jakie zostaną wykonane w związku ze sprawą np. przesłuchanie, okazanie.
5. Policja informuje rodziców nieletniego, opiekunów prawnych o wykonanych czynnościach i zobowiązuje ich do przybycia do szkoły, komendy lub komisariatu policji, celem uczestniczenia w czynnościach.
6. Dyrektor szkoły informuje telefonicznie rodziców o podjętych działaniach względem ich dziecka przez Policję. W przypadku braku kontaktu telefonicznego sporządza pisemną informację i przesyła do miejsca ich zamieszkania.
7. W przypadku niemożności uczestnictwa rodziców w przesłuchaniu nieletniego, dyrektor wyznacza wychowawcę, nauczyciela lub pedagoga / psychologa szkolnego do uczestnictwa w czynnościach, które są przeprowadzane w szkole lub w jednostce Policji.
8. Po wykonaniu czynności policjant za pisemnym potwierdzeniem odbioru przekazuje nieletniego rodzicom lub opiekunowi prawnemu. W przypadku, gdy czynności wykonywane są w obecności pedagoga / psychologa szkolnego, po ich zakończeniu policja odwozi ich do szkoły lub miejsca zamieszkania.
9. W przypadku zaistnienia przesłanek do zatrzymania nieletniego w Policijnej Izbie Dziecka policjant informuje o tym rodziców, pedagoga szkolnego.
10. Przy realizacji czynności związanych z zatrzymaniem nieletniego - ucznia na terenie szkoły należy zachować dyskrecję, nie nagłaśniając sprawy.

II. Procedura postępowania nauczyciela w przypadku uzyskania informacji, że uczeń który, nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji¹.

1. Nauczyciel przekazuje uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga/psychologa szkolnego i dyrektora szkoły.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.
4. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rodzinny lub Policję (specjalistę ds. nieletnich).
5. Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia Sąd Rodzinny lub Policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
6. Jeżeli zachowania świadczące o demoralizacji przejawia uczeń który ukończył 18 lat, a nie jest to udział w działalności grup przestępczych czy popełnienie przestępstwa, to postępowanie nauczyciela powinno być określone przez wewnętrzny regulamin szkoły.
7. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu postępowania karnego, dyrektor szkoły jako

---

¹ Naruszanie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, włóczęgostwo, udział w działalności grup przestępczych - art.4 §1 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich

przedstawiciel instytucji jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.

III. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków

1. Działania uprzedzające:

- a) Sporządzenie listy symptomów używania, nadużywania środków odurzających (pedagog / psycholog szkolny)
- b) Zaproszenie specjalisty w tej dziedzinie, omówienie skutecznych metod reagowania,
- c) Korzystanie z licznych programów edukacyjno-wychowawczych, profilaktycznych.
- d) Opracowanie listy teleadresowej lokalnych organizacji, placówek zajmujących się udzielaniem pomocy młodzieży używającej środków odurzających, rodzinom, bliskim.
- e) Dokonywanie badań przesiewowych pod kątem używania środków odurzających.

2. Działania interwencyjne

- a) Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy.
- b) Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
- c) Wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
- d) Zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole, czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia, albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji - decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły/placówki.
- e) Dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę Policji, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu - odmawiają przyścia do szkoły, a jest on agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia, albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób.

- f) W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości², Policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień, albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych - na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny jeśli uczeń nie ukończył 18 lat.
- g) Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, to dyrektor szkoły ma obowiązek powiadomienia o tym Policji (specjalisty ds. nieletnich) lub Sądu Rodzinnego.

Spożywanie alkoholu na terenie szkoły przez ucznia, który ukończył 17 lat, stanowi wykroczenie z art. 431 ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Należy o tym fakcie powiadomić Policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

3. Działania naprawcze:

- a) Poinformuj rodziców ucznia o zdarzeniu.
- b) Skorzystaj z konsultacji pedagoga / psychologa szkolnego lub specjalistów z PPP- omówcie problem i skonstruujcie strategię dalszego działania (interwencji i rozwiązania problemu) wspólnie.
- c) Wesprzyj rodziców, poinformuj, na co powinni zwracać baczną uwagę, nakłaniając jednocześnie do korzystania z pomocy wyspecjalizowanych placówek.
- d) Jeżeli incydent będzie się powtarzał: zawiadom Sąd Rodzinny lub Policję.

IV. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk

1. Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu Policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.

---

² Stężenie we krwi powyżej 0,5 ‰ alkoholu lub w wydychanym powietrzu powyżej 0,25 mg alkoholu w 1 dm³

2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły, który wzywa Policję.
3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

V. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyki

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, psycholog, dyrektor, itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży, ani teczki ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla Policji.
2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.
3. W przypadku, gdy uczeń mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczki, dyrektor szkoły wzywa Policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki Policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

UWAGA:

Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - w Polsce karalne jest:

- posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych;
- wprowadzanie do obrotu środków odurzających;
- udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia;
- wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

Każde z wymienionych zachowań jest czynem karalnym w rozumieniu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat, a nie ukończył 17 lat.

Z przestępstwem mamy do czynienia, jeżeli któryś z wymienionych czynów popełni uczeń po ukończeniu 17 lat. W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego.

Jeżeli przestępstwo ma miejsce na terenie szkoły, należy wezwać Policję.

W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat należy zawiadomić Policję lub Sąd Rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, który ukończył 17 rok życia prokuratora lub Policję (art. 4 Upn i art. 304 Kpk).

VI. Procedura postępowania w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu na terenie placówki oświatowej.

1. Podstawy prawne:

- a) „Każdy, kto stwierdzi istnienie okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego, szczególnie naruszenie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używania alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawianie nierzędu, włóczęgostwo, udział w grupach przestępczych, ma społeczny obowiązek odpowiedniego przeciwdziałania temu, a przede wszystkim zawiadomienia o tym rodziców lub opiekuna nieletniego, szkoły, Sądu Rodzinnego, Policji lub innego właściwego organu”.
- b) „Każdy, kto dowiedział się o popełnieniu czynu karalnego przez nieletniego, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym Sąd Rodzinny lub Policję”.
- c) „Instytucje państwowe i organizacje społeczne, które w związku ze swoją działalnością dowiedziały się o popełnieniu przez nieletniego czynu karalnego ściganego z urzędu, są zobowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym Sąd Rodzinny lub Policję oraz przedsięwziąć czynności nie cierpiące zwłoki, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia czynu.

2. Podstawowe czynności dla dyrektora lub pedagoga / psychologa szkolnego:

Przyjąć do wiadomości informację o przestępstwie (wykroczeniu) zapewnić dyskrecję przekazującemu informację poprzez wysłuchanie go bez świadków, o ile to możliwe w pomieszczeniu zamkniętym. Odnotować personalia uczestników i świadków, godzinę zgłoszenia oraz zawiadomić niezwłocznie Policję.

- a) Zapewnić, w miarę potrzeby, niezbędną pomoc lekarską pokrzywdzonym.
- b) Bez zbędnej zwłoki sprawdzić w dostępny sposób wiarygodność informacji:
  - Jeżeli uczeń podaje świadków, to w rozmowie z jak najmniejszą ilością świadków uwiarygodnić informacje,
  - Sprawdzić, czy zdarzenie zaistniało na terenie szkoły oraz czy miało miejsce w trakcie zajęć szkolnych jego uczestników,
  - W rozmowie z pokrzywdzonym ustalić liczbę sprawców i ich dane personalne,
  - Nie nagłaśniać zdarzenia.
- d) W przypadku braku wątpliwości, co do faktu zaistnienia zdarzenia, o ile jest to konieczne i możliwe, zatrzymać do czasu przybycia policji ofiarę przestępstwa i jego sprawcę (ów):
  - Konieczność zatrzymania może wynikać z faktu zakończenia przez nich zajęć szkolnych bądź próby ucieczki, ukrycia skradzionych przedmiotów. O fakcie zatrzymania bezwzględnie należy powiadomić rodziców lub opiekunów prawnych. Nie należy zatrzymywać na „siłę” sprawcy czynu, ale w ramach swojego autorytetu spowodować, by pozostał pod opieką pedagoga szkolnego, wychowawcy klasy lub nauczyciela w oddzielnym pomieszczeniu do chwili przybycia Policji.
  - Jeżeli sprawców jest kilku, w miarę możliwości należy umieścić ich w oddzielnych pomieszczeniach
  - Ofiarę należy odizolować od sprawców
- e) W przypadku odnalezienia rzeczy pochodzących z przestępstwa lub służących do popełnienia przestępstwa należy je zabezpieczyć.
- f) Wykonać ewentualne czynności przez przejmującego sprawę policjanta.

3. Zakazy:

- a) Nie należy „na własną rękę” konfrontować uczestników zdarzenia, dążyć do pojednania itp.

- b) Bezwzględnie nie należy dokonywać przeszukania teczek, toreb, kieszeni.

VII. Procedura postępowania w przypadku ujawnienia przestępstwa ściganego na wniosek pokrzywdzonego na terenie szkoły.

1. Ściganie na wniosek pokrzywdzonego - w tym przypadku wszczęcie postępowania przez policję uzależnione jest od woli pokrzywdzonego. W przypadku tych kategorii przestępstw pokrzywdzony składa wniosek do protokołu, a po jego złożeniu przestępstwo ścigane jest tak, jak z urzędu. Wycofanie przez pokrzywdzonego wniosku o ściganie jest bezskuteczne..
2. Przyjąć do wiadomości informację o przestępstwie(wykroczeniu) zapewnić dyskrecję przekazującemu informację poprzez wysłuchanie go bez świadków (o ile to możliwe w pomieszczeniu zamkniętym).
3. Odnotować godzinę zgłoszenia oraz zapytać o przyczynę ewentualnej zwłoki w podaniu tej informacji.
4. Zapewnić w miarę potrzeby, niezbędną pomoc lekarską pokrzywdzonym.
5. Bez zbędnej zwłoki sprawdzić w dostępny sposób wiarygodność informacji, w tym:
  - a) jeżeli uczeń podaje świadków, to w rozmowie z jak najmniejszą ilością świadków uwiarygodnić informację,
  - b) sprawdzić, czy zdarzenie zaistniało na terenie szkoły oraz czy miało miejsce w trakcie zajęć szkolnych jego uczestników,
  - c) nie nagłaszać zdarzenia.
6. Powiadomić rodziców lub opiekunów dziecka pokrzywdzonego, zrelacjonować im zdarzenie i uzgodnić z nimi, czy będą chcieli zgłosić sprawę Policji.
7. W przypadku odmowy złożenia wniosku o ściganie sprawców przez rodziców należy ich poinformować, jakie środki podejmie szkoła w stosunku do sprawców zdarzenia.
8. Środki, jakie należy przedsięwziąć to między innymi:
  - a) w ramach uprawnień statutowych szkoła stosuje względem sprawcy zdarzenia środki przewidziane w statucie szkoły.
9. w przypadku, gdy sprawca zdarzenia sprawiał wcześniej problemy i łamał normy społecznego zachowania, a zdarzenie którego się dopuścił nosi cechy postępującej demoralizacji, szkoła powinna sporządzić na tą okoliczność wystąpienie do Sądu Rodzinnego lub Policji.

VIII. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku agresywnego zachowania ucznia.

1. Nauczyciel obserwujący takie zachowanie ma obowiązek przzerwania go, używając perswazji słownej lub fizycznej.
2. Powiadamia wychowawców uczniów o zdarzeniu.
3. Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem w obecności nauczyciela - świadka zdarzenia (zidentyfikowanie ofiary, agresora, świadka, ocena zdarzenia, wyciągnięcie wniosków).
4. Sporządzenie notatki (opis zdarzenia, osoby uczestniczące, sprawca, poszkodowany).
5. Poinformowanie rodziców o zaistniałej sytuacji.
6. Zgłoszenie sprawy do pedagoga / psychologa szkolnego i dyrektora szkoły.
7. Wychowawca w porozumieniu z dyrektorem szkoły uzgadnia sankcje w stosunku do sprawcy zdarzenia w oparciu o statut szkoły.
8. Wychowawca przekazuje rodzicom w formie pisemnej lub ustnej informacji na temat zastosowanych wobec ucznia konsekwencji.

IX. Procedura powiadamiania o zakłóceniu toku lekcji.

Definicja:

Poprzez zakłócenie toku lekcji należy rozumieć wszelkie działania uczniów uniemożliwiające normalną realizację zajęć dydaktycznych i wychowawczych (wulgarne zachowanie w stosunku do rówieśników, nauczyciela, głośne rozmowy, spacerowanie po sali, brak reakcji na polecenia nauczyciela).

1. Jeżeli zachowanie pojedynczego ucznia lub kilku uczniów nie pozwala nauczycielowi na normalną realizację lekcji, wysyła on przewodniczącego samorządu klasowego z informacją do pedagoga / psychologa szkolnego, a w przypadku gdy go nie zastanie, do sekretariatu szkoły. Sekretariat zobowiązany jest do natychmiastowego poinformowania dyrekcji o zaistniałej sytuacji.
2. Nauczyciel uczący może również skorzystać w tej sytuacji z pracownika niepedagogicznego obsługującego dane piętro. Pracownik ten zobowiązany jest do udzielenia nauczycielowi pomocy.

3. Pedagog / psycholog szkolny zobowiązany jest do udania się do sali wskazanej przez nauczyciela i ustalenia przeszkadzających uczniów, a w razie konieczności do zabrania ich z Sali lekcyjnej do odrębnego pomieszczenia np. do gabinetu pedagoga lub w uzasadnionych przypadkach do gabinetu dyrektora.
4. Pedagog / psycholog szkolny przeprowadza z uczniami rozmowę i ustala konsekwencje zachowania w zależności od popełnionego wykroczenia/
5. Jeżeli uczeń w sposób poważny naruszył zasady obowiązujące w szkole - na wniosek pedagoga / psychologa wychowawca powiadamia rodziców ucznia o jego zachowaniu.
6. Jeżeli uczeń w rażący sposób złamał zasady, pedagog / psycholog powiadamia dyrektora szkoły wzywa rodziców do natychmiastowego przybycia do szkoły.
7. Jeżeli przyczyną zakłócenia toku lekcji były przypadki określone w innych procedurach- postępować należy według tych procedur.
8. Nie należy zakłócać toku lekcji innym nauczycielom (np. wychowawcom, których uczniowie aktualnie popełnili wykroczenie).

X. Incydent bombowy.

1. Symptomy wystąpienia zagrożenia:

Podstawową cechą terroryzmu jest to, iż nie ma wyraźnych znaków ostrzegawczych o możliwości wystąpienia zamachu lub są one trudno dostrzegalne.

Zainteresowania i uwagi wymagają:

- a) rzucające się w oczy lub po prostu nietypowe zachowania osób, pozostawione bez opieki przedmioty typu teczki, paczki itp.,
- b) osoby wyglądające na obcokrajowców,
- c) osoby ubrane nietypowo do występującej pory roku,
- d) samochody, a w szczególności furgonetki, parkujące w nietypowych miejscach (miejscach organizowania imprez i uroczystości).

Należy jednak pamiętać, że terrorysta nie zawsze musi być odmiennej narodowości i wyróżniać się z tłumu szczególnym wyglądem.

O swoich spostrzeżeniach poinformuj służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo obiektu, Straż miejską lub policję.

Uwagi:

- a) Zawczasu pomyśl, którędy można się ewakuować w pośpiechu z budynku. Zapamiętaj, gdzie znajdują się klatki schodowe i wyjścia ewakuacyjne.
- b) Zwróć uwagę na ciężkie lub łatwo tłukące się przedmioty, które mogą być przesunięte, zrzucone lub zniszczone podczas wybuchu. Zapamiętaj elementy z najbliższego otoczenia.
- c) Należy również pamiętać o tym, aby nie przyjmować od obcych osób żadnych pakunków oraz nie pozostawiać bagażu bez opieki.
- d) Jeżeli jesteś osobą, która przyjęła zgłoszenie o podłożeniu ładunku wybuchowego lub ujawniła przedmiot niewiadomego pochodzenia, co do którego istnieje podejrzenie, że może on stanowić zagrożenie dla osób i mienia, powinienes ten fakt zgłosić służbom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo w danym miejscu, dyrekcji szkoły. Informacji takiej nie należy przekazywać niepowołanym osobom, gdyż jej niekontrolowane rozpowszechnienie może doprowadzić do paniki i w konsekwencji utrudnić przeprowadzenie sprawnej ewakuacji osób z zagrożonego miejsca.
- e) Zawiadamiając policję należy podać następujące informacje: rodzaj zagrożenia i źródło informacji o zagrożeniu (informacja telefoniczna, ujawniony podejrzany przedmiot), treść rozmowy z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego; numer telefonu, na który przekazano informację o zagrożeniu oraz dokładny czas jej przyjęcia, adres, numer telefonu i nazwisko osoby zgłaszającej, opis miejsca i wygląd ujawnionego przedmiotu.
- f) Wskazane jest uzyskanie od policji potwierdzenia przyjętego zgłoszenia.

2. Ogłoszenie alarmu bombowego oraz procedury postępowania w czasie zagrożenia bombowego:

- a) Do czasu przybycia Policji akcją kieruje administrator obiektu, terenu lub osoba odpowiedzialna za jego bezpieczeństwo.
- b) Na miejsce zagrożenia incydem bombowym należy wezwać służby pomocnicze, takie jak: pogotowie ratunkowe, straż pożarną pogotowie gazowe, pogotowie wodno-kanalizacyjne, pogotowie energetyczne.
- c) Po przybyciu Policji na miejsce incydem bombowego, przejmuje ona dalsze kierowanie akcją.
- d) Należy bezwzględnie wykonywać polecenia policjantów.

- e) Przy braku informacji o konkretnym miejscu podłożenia „bomby”, użytkownicy pomieszczeń służbowych powinni sprawdzić swoje miejsce pracy i jego bezpośrednie otoczenie, pod kątem obecności przedmiotów nieznanego pochodzenia.
- f) Pomieszczenie ogólnodostępne (korytarz, klatki schodowe, toalety) oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne obiektu, sprawdzają i przeszukują osoby wyznaczone lub służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo w danej instytucji.
- g) Podejrzanych przedmiotów nie wolno dotykać! O ich lokalizacji należy powiadomić administratora oraz osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo.
- h) Po ogłoszeniu ewakuacji, należy zachować spokój i opanowanie, pozwoli to sprawnie i bezpiecznie opuścić zagrożony rejon.
- i) Po ogłoszeniu ewakuacji w miejscu twojej pracy, należy je opuścić, zabierając rzeczy osobiste (torebki, siatki, nesesery itp.)
- j) Identyfikacją i rozpoznawaniem zlokalizowanego ładunku wybuchowego oraz jego neutralizacją zajmują się uprawnione i wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne policji.

3. Jak powinieneś zachować się po otrzymaniu informacji o podłożeniu lub groźbie podłożenia „bomby”:

- a) Podczas działań związanych z neutralizacją „bomby” zastosuj się do poleceń Policji.
- b) Ciekawość może być niebezpieczna- jak najszybciej oddal się z miejsca zagrożonego wybuchem. Po drodze informuj o zagrożeniu jak największe grono osób, będących w strefie zagrożonej lub kierujących się w jej stronę.
- c) Po ogłoszeniu alarmu i zarządzeniu ewakuacji niezwłocznie udaj się do wyjścia, zgodnie ze wskazaniami administratora budynku lub wskazaniami upoważnionych osób.
- d) W przypadku włączenia parkingu dla pojazdów w strefę zagrożenia, nie „ratuj” na siłę swojego samochodu- życie jest ważniejsze.

XI. Procedura postępowania po zaistnieniu wypadku uczniowskiego:

1. Jeżeli zdarzy się wypadek uczniowski każdy pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku, niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy.

- a) Pracownik doprowadza poszkodowanego do gabinetu lekarskiego (pielęgniarki szkolnej), zawiadamiając zaraz potem dyrektora (wicedyrektora).
- b) Jeśli nauczyciel ma w tym czasie zajęcia z klasą- prosi o nadzór nad swoją klasą kolegę uczącego w najbliższej Sali.
- c) Jeśli gabinet lekarski jest nieczynny, przekazuje się poszkodowanego dyrektorowi (wicedyrektorowi), który już bierze odpowiedzialność za udzielenie pomocy.
- d) Jeśli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń- miejsce wypadku należy pozostawić nienaruszone w celu dokonania oględzin lub szkicu.
- e) Jeśli wypadek zdarzyłby się w godzinach wieczornych (baliki, dyskoteki itp.) - gdy nie ma dyrektora (wicedyrektora szkoły)- nauczyciel decyduje sam o postępowaniu. W każdym trudniejszym przypadku wzywa pogotowie ratunkowe oraz telefonicznie dyrektora, następnie zawiadamia rodziców.
- f) Jeśli wypadek zdarzyłby się w czasie wycieczki (biwaku)- wszystkie stosowne decyzje podejmuje kierownik imprezy i odpowiada za nie.

2. O każdym wypadku zawiadamia się niezwłocznie:

- a) Rodziców.
- b) Pracownika służby bezpieczeństwa i higieny pracy.
- c) Społecznego inspektora pracy.
- d) Organ prowadzący szkołę.
- e) Radę rodziców.

3. O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty. O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia zawiadamia się niezwłocznie państwowego powiatowego inspektora sanitarnego.

Zawiadomień, o których mowa w ust. 2-4, dokonuje dyrektor lub upoważniony przez niego pracownik szkoły.

XII. Procedura postępowania w przypadku kontrolowania obowiązku szkolnego:

1. Obowiązek szkolny dzieci rozpoczyna się w tym roku kalendarzowym, w którym kończą one 7 lat oraz trwa do ukończenia szkoły podstawowej (nie dłużej, niż do końca roku szkolnego tego roku kalendarzowego, w którym kończą 18 lat).

2. Nauka w zakresie szkoły podstawowej jest obowiązkowa.
3. Ewidencję dzieci zamieszkałych w obwodzie szkoły i podlegających obowiązkowi szkolnemu prowadzi kierownik administracyjny szkoły.
4. Wychowawca po 1 tygodniu nieobecności ucznia w szkole osobiście wyjaśnia, co się z nim dzieje poprzez kontakt telefoniczny.
5. W przypadku samowolnego opuszczenia szkoły przez ucznia, wychowawca jest zobowiązany do natychmiastowego powiadomienia o tym fakcie rodzica ucznia.
6. Uczeń jest zobowiązany wszystkie swoje nieobecności usprawiedliwić w ciągu jednego tygodnia po przyjściu do szkoły.
7. Jeśli powtarzające nieobecności ucznia są niepokojące (wagary, podejrzenie, że uczeń opuszcza szkołę za zgodą rodziców itd.) wychowawca jest zobowiązany wezwać pisemnie do szkoły rodzica, w celu wyjaśnienia absencji ucznia (potwierdzenie w dzienniku rozmowy z rodzicem).
8. Wychowawca przeprowadza w obecności rodziców rozmowę z uczniem, w trakcie której zawiera kontrakt określający warunki poprawy frekwencji ucznia.
9. Ustala z rodzicami zasady współpracy.
10. Zobowiązuje się rodziców do szczególnego nadzoru nad uczniem. Jeśli rodzice nie reagują na wezwanie, wychowawca powinien w asyście pedagoga / psychologa udać się do domu ucznia w celu wyjaśnienia nieobecności nieusprawiedliwionych.
11. Jeśli uczeń nadal wagaruje i w ciągu miesiąca opuścił bez usprawiedliwienia 50 godzin, wychowawca jest zobligowany zgłosić sprawę pedagogowi/ psychologowi, który wysyła do domu ucznia upomnienie za potwierdzeniem odbioru.
12. Jeśli po wysłaniu upomnienia uczeń nadal wagaruje wychowawca jest zobowiązany zgłosić to ponownie pedagogowi / psychologowi, który wysyła do burmistrza wnioszek o wszczęcie egzekucji w stosunku do rodziców ucznia.
13. W przypadku rażących zaniedbań ze strony rodziców w stosunku do dziecka lub brak jakiegokolwiek poprawy w jego funkcjonowaniu pedagog / psycholog może skierować sprawę do Sądu Rodzinnego.
14. **Nagradzamy 100% obecności ucznia w szkole - ci uczniowie na koniec roku szkolnego otrzymują nagrodę książkową oraz podwyższoną ocenę z zachowania.**

XIII. Procedura postępowania w sytuacji „gorącej agresji”:

Definicja:

Sytuacje „gorącej agresji” to te, w których uczniowie biją się, okładają pięściami, kopią itp.

Reagując w takich sytuacjach nauczyciel powinien koncentrować swoje działania na:

- a) utrzymaniu kontroli nad sytuacją
- b) przerwaniu agresywnego zachowania
- c) ustaleniu i przestrzeganiu granic właściwego zachowania
- d) braniu odpowiedzialności za własne zachowanie.

2. Kroki postępowania:

- a) reaguj na każde agresywne zachowanie, bo jest to sygnał, że na złe zachowanie w szkole nie ma przyzwolenia,
- b) oceń błyskawicznie sytuację i zaplanuj co zrobisz, żeby skutecznie pokierować agresywnym zachowaniem uczniów,
- c) zachowaj spokój,
- d) obniż ton głosu,
- e) mów wolniej,
- f) unikaj zachowań mogących eskalować agresję: jeżeli uczniowie przestali się bić nie wchodź pomiędzy nich, zachowaj pewną odległość, stań pod niewielkim kątem lub obok złościącego się ucznia,
- g) ustanów granice - w jasnym komunikacie oceń zachowanie, które jest niedopuszczalne oraz określ granice czasowe złego zachowania,
- h) doprowadź sytuację do rozwiązania,
- i) przeprowadź rozmowę z ofiarą, a potem sprawcą przemocy
- j) ignoruj niewłaściwe komentarze,
- k) poinformuj o zdarzeniu wychowawcę klasy lub pedagoga / psychologa w celu przeprowadzenia rozmowy z uczestnikami zdarzenia i ustalenia stosownych konsekwencji.

XIV. Procedura postępowania w sytuacji, gdy uczeń zachowuje się agresywnie:

Wychowawca podejmuje następujące działania:

- a) Przeprowadza rozmowę z uczniem, który zachował się agresywnie uświadamiając mu nieodpowiednie zachowanie.

- b) Zaprasza do szkoły rodziców lub prawnych opiekunów ucznia na rozmowę dotyczącą zachowania.
- c) Przeprowadza w obecności rodziców rozmowę z uczniem w trakcie, której zawiera kontrakt określający warunki zachowania w zaistniałej sytuacji i poprawy zachowania w przyszłości.
- d) Ustala z rodzicami zasady współpracy.
- e) W przypadku braku poprawy zaistniałej sytuacji wychowawca powiadamia pedagoga / psychologa szkolnego lub psychologa, informuje o skali problemu, podjętych przez siebie działaniach i ich efektach, sytuacji szkolnej i rodzinnej ucznia.
- f) W porozumieniu z rodzicami kieruje ucznia na zajęcia z pedagogiem lub psychologiem szkolnym lub sugeruje rodzicom badania psychologiczne w PP -P w celu pogłębionej diagnozy i otrzymania wskazówek do dalszej pracy.
- g) W przypadku nie podjęcia przez rodziców współpracy z wychowawcą, psychologiem lub pedagogiem szkolnym i powtarzania się niepokojących faktów, szkoła występuje do Sądu Rodzinnego lub kontaktuje się z Policją z wnioskiem o zastosowanie środka wychowawczego zapobiegającego demoralizacji.

XV. Procedura postępowania w sytuacji, gdy uczeń przejawia zachowania świadczące o demoralizacji.

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

- a) Przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy.
- b) Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz z uczniem. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji wychowawca może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki lub udział w programie terapeutycznym.
- c) Wychowawca informuje o fakcie pedagoga / psychologa i dyrektora szkoły.

- d) Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie wstawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ucznia dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Policję lub Sąd Rodzinny.
- e) Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkanie z pedagogiem), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia Policję lub Sąd Rodzinny. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

XVI. Procedura postępowania z uczniem sprawiającym trudności wychowawcze.

Nauczyciel/wychowawca ma obowiązek przeprowadzenia diagnozy sytuacji szkolnej i rodzinnej uczniów na początku roku szkolnego.

Nauczyciel podejmuje działania wychowawcze zmierzające do eliminacji trudności i rozwiązania problemów szkolnych ucznia. Nauczyciel informuje rodzica o istniejących trudnościach i zapoznaje go ze swoim planem działań, jednocześnie zobowiązuje rodzica do rzetelnej współpracy, pomocy i wsparcia w przezwyciężaniu problemów wychowawczych. Wychowawca informuje rodzica o możliwości uczestniczenia w spotkaniu zespołu wychowawczego.

Zespół opracowuje plan naprawczy w celu przezwyciężenia trudności ucznia wraz z zakresem zadań dla rodzica.

W przypadku utrzymujących się trudności wychowawczych z uczniem nauczyciel/wychowawca inicjuje spotkanie z członkami zespołu wychowawczego oraz rodzicem celem poinformowania o zaistniałej sytuacji oraz uzyskania pisemnego zobowiązania rodzica dotyczącego ściślejszego nadzoru nad dzieckiem.. Pedagog/psycholog szkolny przeprowadza diagnozę problemów wychowawczych i emocjonalnych ucznia.

Wychowawca proponuje rodzicom przeprowadzenie badań w PP-P, rzetelnie informując rodzica o znaczeniu opinii w dalszej edukacji ucznia.

W przypadku braku współpracy rodziców oraz pogłębiających się trudności zespół wychowawczy po konsultacji z dyrektorem szkoły może podjąć decyzję o skierowaniu sprawy ucznia do Sądu Rodzinnego.

XVII. Procedura postępowania w przypadku cyberprzemocy:

Definicja:

Zjawisko cyberprzemocy najkrócej definiuje się jako przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Technologie te to głównie Internet oraz telefony komórkowe.

1. Kroki postępowania:

a) Ustalić okoliczności zdarzenia

- Wszystkie przypadki przemocy, a więc także przemocy z wykorzystaniem mediów elektronicznych, powinny zostać właściwie zbadane, zarejestrowane i udokumentowane.
- Jeśli wiedzę o zajściu posiada nauczyciel nie będący wychowawcą, powinien przekazać informację wychowawcy klasy, który informuje o fakcie pedagoga/psychologa szkolnego i dyrektora.
- Pedagog/psycholog szkolny i dyrektor wspólnie z wychowawcą powinni dokonać analizy zdarzenia i zaplanować dalsze postępowanie.
- Do zadań szkoły należy także ustalenie okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków.
- Na etapie zabezpieczania dowodów i ustalania tożsamości sprawcy cyberprzemocy w procedurze interwencyjnej bierze udział nauczyciel informatyki.

b) Zabezpieczyć dowody:

- Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil.
- Sprawdzić czy ofiara cyberprzemocy potrafi wskazać sprawcę bądź przynajmniej ma przypuszczenie, kto może nim być.
- Gdy ustalenie sprawcy nie jest możliwe, należy skontaktować się z dostawcą usługi w celu usunięcia z sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów.
- W przypadku, gdy zostało złamane prawo, a tożsamości sprawcy nie udało się, ustalić należy bezwzględnie skontaktować się z Policją.

c) Sporządzić dokumentację z zajścia:

- Pedagog / psycholog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu wydarzeń.
- Jeśli rozmowa przebiegała w obecności świadka (np. wychowawcy), powinien on podpisać notatkę po jej sporządzeniu.
- Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również włączyć do dokumentacji pedagogicznej (wydruki, opis itp.).

2. Działania wobec sprawcy cyberprzemocy:

Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog/psycholog szkolny pełniący w szkole rolę koordynatora działań wychowawczych wobec uczniów wymagających szczególnej uwagi powinien podjąć dalsze działania:

- a) Przeprowadzić rozmowę z uczniem-sprawcą przemocy o jego zachowaniu.
- b) Powiadomić rodziców sprawcy i omówić z nimi zachowania dziecka.
- c) Objąć sprawcę opieką psychologiczno-pedagogiczną, w uzasadnionym przypadku można w toku interwencji zaproponować uczniowi (za zgodą rodziców) skierowanie do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.

3. Działania wobec ofiary cyberprzemocy:

- a) Uczeń będący ofiarą cyberprzemocy powinien otrzymać poradę, jak ma się zachować, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie doprowadzić do eskalacji prześladowania.
- b) Po zakończeniu interwencji należy monitorować sytuację ucznia sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy.
- c) Rodzice dziecka będącego ofiarą cyberprzemocy powinni być poinformowani o problemie i otrzymać wsparcie i pomoc ze strony szkoły. W rozmowie z nimi pedagog/psycholog lub wychowawca przedstawiają kroki, jakie zostały podjęte w celu wyjaśnienia zajścia oraz zapewnienia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi, a także, jeśli to wskazane, zaproponować rodzicom i dziecku pomoc specjalisty.

Poważne przypadki cyberprzemocy przebiegające z naruszeniem prawa (np. groźby karalne, propozycje seksualne, publikowanie nielegalnych treści itp.) zostają przez dyrektora szkoły bezwzględnie zgłoszone na Policję.

XVIII. Procedura postępowania w przypadku zamachu samobójczego ucznia

1. Działania uprzedzające, zapobiegawcze:

- a) omówienie problematyki na forum Rady Pedagogicznej,
- b) upowszechnienie procedur przewidywania zamachów samobójczych (np. list sprawdzających),
- c) monitorowanie stanu psychicznego uczniów, reagowanie na symptomy ostrego, chronicznego stresu, objawy depresji.

2. Działania interwencyjne:

- a) ustal i potwierdź rodzaj zdarzenia,
- b) nie pozostawiaj ucznia samego,
- c) usuń wszystko, co może ułatwić realizację zamiaru,
- d) bez rozgłosu przeprowadź ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce,
- e) zbierz wstępnie informacje o okolicznościach zdarzenia,
- f) wezwij pomoc (pogotowie, policję, straż) jeśli potrzeba,
- g) zadbaj, żeby interwencja służb przebiegała dyskretnie,
- h) towarzysz uczniowi- jesteś dla niego ważny,
- i) zawiadom Dyрекcję Szkoły- Dyrekcja zawiadamia organ prowadzący szkołę,
- j) dokonaj szybkiej oceny zagrożeń, np. wg klucza:
  - RYZYKO UMIARKOWANE
NP. UCZEŃ MÓWI O SAMOBÓJSTWIE,
NIE MÓWI JAK TO ZROBI,
NIE BYŁO WCZEŚNIEJSZYCH PRÓB,
  - DUŻE RYZYKO
NP. WYSTĄPIŁY CZYNNIKI PRZEDWYPADKOWE,
UCZEŃ MÓWI JAK TO ZROBI,
BYŁY WCZEŚNIEJSZE PRÓBY,
  - EKSTREMALNE RYZYKO
NP. WYSTĄPIŁY WSKAŹNIKI PRZEDWYPADKOWE,
UCZEŃ DOKONAŁ SAMOOKALECZENIA,
PODJAŁ PRÓBĘ NIEUDANEGO ZAMACHU SAMOBÓJCZEGO LUB INNE
DZIAŁANIA ZAGRAŻAJĄCE ZDROWIU LUB ŻYCIU,

- k) nauczyciel zawiadamia wychowawcę i pedagoga szkolnego, informuje o wynikach swojej oceny sytuacji (ryzyka); w razie potrzeby podejmuje niezwłocznie działania w celu ratowania życia i zdrowia poszkodowanego w szczególności wzywa odpowiednie służby oraz zapewnienia w miarę możliwości opiekę psychologa.
- l) Wychowawca powiadamia rodziców/ opiekunów prawnych,
- m) Dyrekcja szkoły dokonuje wyboru priorytetów i ustala strategię działania uzależniając ją od oceny sytuacji,
- n) Chronić ucznia oraz inne osoby przed zbędnymi czynnikami stresującymi (np. kontaktem z mediami, świadkami, itp.)

3. Działania naprawcze:

- o) dokonaj diagnozy ryzyka ponowienia zamachu uwzględniając, że odratowana osoba ma nadal poważne kłopoty z radzeniem sobie z problemami życiowymi,
- p) bezwzględnie skonsultuj dalszą strategię z PPP lub placówką opieki zdrowotnej,
- q) podejmij próbę zmobilizowania rodziny, aby udzieliła wsparcia bliskiemu, zapewniła mu bezpieczeństwo, wzmocniła wzajemne więzi.

XIX. Procedura postępowania w przypadku żałoby po śmierci ucznia (za wyjątkiem śmierci samobójczej)

1. Działania uprzedzające:

- a) omówienie procedury postępowania na forum Rady Pedagogicznej,
- b) omówienie tematyki stresu, traumy, żałoby, reakcji typowych dla stresu pourazowego na forum Rady Pedagogicznej.

2. Działania interwencyjne:

- a) poinformuj nauczycieli, wychowawców,
- b) przypomnij zasady dyskusji z uczniami, uwzględniając elementy odreagowania - na godzinach wychowawczych, innych lekcjach,
- c) poinformuj uczniów na forum klasy,
- d) stwórz możliwość uczestniczenia w ceremonii pogrzebowej.

3. Działania naprawcze:

- a) oceń potrzeby - monitoruj stan psychiczny uczniów ze szczególnym uwzględnieniem reakcji stresu pourazowego, zwróć uwagę na uczniów, u których stwierdzasz szczególnie ostry lub chroniczny przebieg reakcji,
- a) skonsultuj sytuację z pedagogiem lub specjalistą z PPP,
- b) ułatw kontakt ze specjalistami z placówek wsparcia zewnętrznego.

XX. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku konieczności zawiadomienia o śmierci ucznia

1. Powiadamianie o śmierci zawsze powinno się odbywać „twarzą w twarz”
2. Prawidłowe powiadomienie o śmierci musi spełnić następujące warunki:
  - a) dostarczyć niezbędne informacje;
  - b) udzielić pierwszego wsparcia rodzinie;
  - c) ochronić godność;
  - d) okazać szacunek wobec ofiary jak i powiadamianej rodziny.
1. Powiadomienie powinno odbyć się w czasie możliwie jak najkrótszym od ustalenia tożsamości ofiary i ustalenia tożsamości osób jej najbliższych.
2. Przed powiadomieniem należy zebrać informacje o relacjach ofiary z osobą powiadamianą, o stanie zdrowia osoby powiadamianej (zwłaszcza choroby serca, krążenia, cukrzyca itp.), które są istotne do przewidywania sposobu reakcji osoby powiadamianej. Osoby powiadamiane mogą reagować w sposób bardzo emocjonalny, mogą potrzebować pierwszej pomocy. Warto przygotować sobie wsparcie pogotowia medycznego, żeby móc umożliwić w razie potrzeby natychmiastową interwencję lekarską.
3. Powiadomienie o śmierci powinno odbywać się, przez co najmniej dwie osoby. Jedna udziela informacji, druga zaś obserwuje reakcję osoby powiadamianej. Powiadomienie powinno odbyć się na terenie przyjaznym osobie powiadamianej.
4. Zawiadomienie powinno być możliwie jak najprostsze. Powinno się wyrazić współczucie, przykrość i zrozumienie.
5. Trzeba być przygotowanym na udzielenie wszystkich informacji, jakich będzie wymagała osoba powiadamiana. Osoby te często czują potrzebę dowiedzenia się szczegółów dotyczących śmierci bliskiego, okoliczności itp. (jak, w jaki sposób,

kiedy, gdzie). Udzielane informacje powinny być proste i zwięzłe. Należy unikać drastycznych szczegółów i informacji niepotrzebnych, odnoszących się do drugorzędnych elementów sprawy.

6. Należy skupić się na udzieleniu pomocy i wsparcia rodzinie zmarłego.
7. Nie należy, po zawiadomieniu o śmierci, zostawić rodziny i bliskich zmarłego samych, bez opieki. Powinien zostać pracownik szkoły lub psycholog tak długo, aż minie pierwsza reakcja- szok lub pojawiają się osoby bliskie np. członkowie rodziny, znajomi, przyjaciele. Należy podać swoje dane kontaktowe (telefon, ewentualnie adres), aby udzielić informacji lub/ i wsparcia, w razie potrzeby. Aby rodzina ofiary nie czuła się osamotniona, należy podać adresy instytucji udzielających wsparcia.
8. Jeżeli rodzina zmarłego nie znajduje się w miejscu zamieszkania, należy powiadomić sąsiadów o potrzebie kontaktu z rodziną (powodem jest wydarzenie nadzwyczajne, interwencja z udziałem lekarza itp.), natomiast nie należy udzielać szczegółowych informacji sąsiadom, nie należy wspominać o śmierci, aby to nie oni zawiadomili rodzinę zmarłego.
9. W realiach szkolnych rodzina nie powinna dowiadywać się o śmierci ucznia z mediów lub od osób trzecich. Obowiązek informowania leży po stronie personelu szkoły, dyrekcji.
10. Absolutnie unikać należy powierzania zadania informowania o śmierci dzieciom lub nastolatkom.

XXI. Epizod psychotyczny ucznia:

1. Działania uprzedzające:

- a) Zrobienia listy symptomów psychotycznych - zaproszenie specjalistę w tej dziedzinie, omówcie skuteczne metody reagowania.
- b) Omówienie procedury na forum Rady Pedagogicznej.
- c) Sprawdzenie, jak skutecznie wezwać pogotowie ratunkowe w sytuacji zagrożenia zdrowia/ życia, także spowodowanego atakami psychozy.
- d) Opracowanie listy teleadresowej lokalnych organizacji, placówek zajmujących się udzieleniem pomocy osobom chorym psychicznie.

2. Działania interwencyjne:

- a) Nie pozostawiaj ucznia samego,

- b) Reaguj spokojnie, łagodnie,
- c) Bez rozgłosu przeprowadź ucznia w spokojne miejsce.
- d) Na ile to możliwe, nie rozpowszechniaj w szkole informacji o zdarzeniu.
- e) Zawiadom pogotowie ratunkowe (999).
- f) Nie skupiaj się na rozstrzygnięciu, czy to jest psychoza.

3. Działania naprawcze:

- a) Jeżeli uczeń wraca po leczeniu szpitalnym należy przygotować do tego klasę - np. przeprowadzić zajęcia edukacyjne na temat: „Czym jest choroba psychiczna” (jeżeli fakt choroby jest ogólnie znany).
- b) Jeżeli uczeń sobie tego nie życzy - nie informować klasy.
- c) Wziąć pod uwagę skutki uboczne leczenia i choroby przy określeniu wymagań wobec ucznia.
- d) Konsultować postępowanie z lekarzem oddziałowym, na którym leczy się uczeń, lekarz jednak nie musi udzielać informacji.
- e) Udzielić elementarnego wsparcia rodzicom, w tym wskazać możliwość skorzystania z form pomocy dostępnych w PPP, PZP, przyszpitalnych grupach wsparcia.

XXII. Procedura postępowania nauczycieli na wypadek stwierdzenia nieobecności ucznia na zajęciach szkolnych – ucieczka, samowolne opuszczenie szkoły.

1. Nauczyciel (wychowawca) ma obowiązek sprawdzania obecności uczniów na każdych zajęciach.
2. W przypadku stwierdzenia nieobecności ucznia, który na wcześniejszych zajęciach był obecny – nauczyciel, wychowawca zobowiązany jest do niezwłocznego podjęcia następujących działań:
  - podjąć czynności poszukiwawcze celem ustalenia miejsca pobytu ucznia
  - gdy uczeń zostanie odnaleziony – wyjaśnić przyczynę opuszczenia szkoły (lekcji, innych zajęć), przypomnieć zasady przebywania w szkole oraz zasady opuszczania szkoły
  - w przypadku ponownego, samowolnego opuszczenia szkoły (klasy) w czasie zajęć – uczeń podlega karze, według regulaminu uczniowskiego
3. W razie nieudanej próby odnalezienia dziecka, należy niezwłocznie:
  - zawiadomić wychowawcę klasy i dyrektora szkoły
  - zawiadomić rodziców (prawnych opiekunów) ucznia
  - niezwłocznie powiadomić Policję, a podjęte działania odnotować w notatce służbowej. Należy odnotować nazwiska osób, z którymi nauczyciel kontaktował się.

Wychowawcy klas oraz pozostali nauczyciele zobowiązani są do prowadzenia na bieżąco pogadanek z uczniami nt. zasad przebywania uczniów w szkole, zakazu samowolnego opuszczania szkoły przez uczniów oraz konsekwencji takich zachowań.

XXIII. Procedura postępowania z dzieckiem, które zgłasza złe samopoczucie.

Uczeń, który źle się czuje powiadamia o tym fakcie nauczyciela.

1. Nauczyciel kieruje ucznia do pielęgniarki szkolnej.
2. Pielęgniarka szkolna udziela stosownej pomocy przedlekarskiej i w przypadku utrzymującego się złego samopoczucia informuje telefonicznie rodziców lub opiekunów o dolegliwościach dziecka..
3. W przypadku nieobecności pielęgniarki uczeń udaje się do sekretariatu szkoły i nauczyciel lub pracownik administracji wzywa rodziców.
4. Podczas oczekiwania na przybycie rodziców, szkoła organizuje opiekę n-la bądź pracownika obsługi nad uczniem.
5. Dziecko z dolegliwościami, objawami chorobowymi może opuścić teren szkoły wyłącznie pod opieką rodzica. Rodzic lub osoba pełnoletnia z rodziny ma obowiązek natychmiastowego odebrania dziecka ze szkoły.
6. W przypadku nieustępujących i nasilających się objawów i braku kontaktu z rodzicem dyrektor szkoły lub inny wyznaczony pracownik wzywa niezwłocznie pogotowie ratunkowe, a wyznaczony pracownik przejmuje opiekę nad dzieckiem podczas transportu karetką do szpitala do czasu przybycia rodziców.

XXIV. Procedura postępowania w przypadku złapania ucznia na paleniu papierosów.

1. Nauczyciel jest zobowiązany powiadomić o tym fakcie wychowawcę lub pedagoga.
2. Wychowawca lub pedagog informują o tym fakcie rodziców ucznia.
3. Uczeń przyłapany na paleniu po raz pierwszy otrzymuje pisemne upomnienie, które zostaje przez niego podpisane i umieszczone w teczce wychowawcy.
4. Uczeń przyłapany na paleniu drugi raz otrzymuje uwagę do dziennika i kolejne upomnienie.
5. Uczeń przyłapany na paleniu trzeci raz zostaje zgłoszony na Policję.

XXV. Procedura postępowania z uczniem posiadającym na terenie szkoły przedmiotów niebezpiecznych.

Przedmioty, których wnoszenie na teren szkoły jest **zabronione**, to przedmioty takie, jak: **noże, scyzoryki, szpikulce, żyłki, lasery, kije baseballowe, gaz, straszaki broni palnej, petardy, pałki gumowe, kastety, narkotyki, dopalacze, elektroniczne papierosy, przedmioty zagrażające zdrowiu i życiu uczniów, itp.**

- I. Jeżeli nauczyciel zauważy u ucznia niebezpieczne narzędzie lub uzyska informację, że uczeń posiada niedozwolone narzędzie (z wyjątkiem narkotyków i dopalaczy, których zauważenie stanowi oddzielne zasady postępowania), zobowiązany jest do podjęcia następujących działań:
  1. nakłania ucznia do oddania niebezpiecznego przedmiotu (jeżeli uczeń odmawia oddania przedmiotu zabronionego, należy go poinformować, że ma obowiązek oddać przedmiot do depozytu),
  2. powiadamia o sytuacji wychowawcę klasy, a w dalszej kolejności pedagoga/psychologa szkolnego oraz dyrektora szkoły,
  3. wychowawca/pedagog/psycholog deponuje niebezpieczne narzędzie w gabinecie dyrektora szkoły,
  4. wychowawca powiadamia rodziców i wzywa ich do odbioru narzędzia,
  5. wychowawca i dyrektor przeprowadzają rozmowę uświadamiająco-dyscyplinującą z uczniem i jego rodzicami (niebezpieczeństwo dla zdrowia i życia uczniów spowodowane posiadaniem i użyciem niebezpiecznego narzędzia na terenie szkoły, konieczność zwiększenia nadzoru rodziców nad uczniem oraz zaniechania podobnych praktyk w przyszłości, konsekwencje prawne),
  6. jeśli uczeń odmawia oddania niebezpiecznego narzędzia, nauczyciel odizolowuje go od pozostałych uczniów, korzystając z pomocy innych pracowników szkoły, a dyrektor szkoły decyduje o konieczności zawiadomienia policji,
  7. dalsze postępowanie prowadzi policja,
  8. powiadomienie kuratora sądowego, jeśli uczeń jest pod jego opieką,
  9. kara dostosowana do wagi przewinienia, zgodnie z regulaminem/statutem szkoły,
  10. nauczyciel/wychowawca sporządza notatkę ze zdarzenia i umieszcza w dokumentacji ucznia.
  11. jeżeli uczeń nie poprawia zachowania – zastosowanie kar wynikających ze statutu szkoły (upomnienie dyrektora, nagana dyrektora),

6. jeżeli uczeń w dalszym ciągu nie poprawia zachowania, dyrektor szkoły powiadamia organ nadzoru pedagogicznego i organ prowadzący o demoralizującym wpływie zachowania ucznia na innych uczniów i dotychczasowych działaniach profilaktycznych zastosowanych przez szkołę, a także wszczyna procedury przeniesienia ucznia do innej szkoły, powiadamia sąd rodzinny.

Rejestr procedur zawartych w dokumencie „Bezpieczna Szkoła”, a nie ujętych w niniejszym opracowaniu:

1. Ewakuacja uczniów po ogłoszeniu alarmu.
2. Wtargnięcie napastnika (terrorysty) do szkoły.
3. Podłożenie ładunku wybuchowego.
4. Podłożenie podejrzanego pakunku.
5. Skażenie chemiczne lub biologiczne szkoły.
6. Pedofilia w szkole.
7. Rozpowszechnianie pornografii przez uczniów.
8. Prostytucja przez uczniów.
9. Niepokojące zachowania seksualne wśród uczniów w szkole.